

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 3. De clandestina desponsatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

cognosc. cap. 35. Si alicui i. quia hoc Jure Canonico non obtinet, Gloss in *e. hoc tit.*

5. An autem ut in matrimonio ita & in sponsalibus malitia suppleat ætatem, video dissentire DD. Probabilius videtur supplere, prout existimant Covar. & Sanchez, quia Juramentum requirunt septennium, ut contracturi sponsalia intelligant, quid agant, *d. l. in sponsalibus*: ergo si ante septennium id intelligant, malitia suppleat ætatem, validus erit contractus præsertim cum in sponsalibus non tantum sit periculum, quantum in matrimonio quod est indissolubile, & oneribus plenum. Idque satis in Jure expressum videtur, saltem in æquivalenti, hoc ipso scilicet, quo Jus disposuit, per malitiam suppleri ætatem in matrimonio, cum sponsalia sint via & dispositio ad matrimonium.

Ut proinde non obstat, quod ubi Jus certam ætatem ad intellectum & discretionem exigit, non possit ea per malitiam aut præcox judicium suppleri, nisi Jus ipsum id exprimat, prout expressit pro contractu matrimonii, *c. Continebatur 6. d. c. Anobis hoc tit.* non etiam pro sponsalibus: quia illud obtinet, nisi contrarium sit Jure expressum in aliquo æquivalenti, ut hic contingit. Vid. Sanchez *lib. 1. Disputat. 15. q. 2. & 3* In qua tenet sufficere ad validitatem sponsaliorum, in quacumque ætate, si ante septennium adsit: præscriptum nihilominus esse septennium à Jure, ut præsumitur, nisi contrarium manifestè appareat.

TITULUS III.

De clandestina desponsatione.

1. Clandestina matrimonii semper Ecclesia desponsata fuit.
2. Conc. Trident. secretum de contrahendis matrimoniis.
3. Denuntiationes sive banna ex causa remitti possunt.
4. Matrimonium absque Parocho & testibus con-

tractatum est nullum.

5. Denuntiationes ad solemnitatem pertinent, non ad essentiam.
6. Conc. Trident. non obligare, nisi ubi publicatum est.
7. Parochus proprius quis dicatur.
8. Ejus presentia requiritur, non approbatio.
9. Alia presbyter sit, necesse non est.
10. Matrimonium clandestinè contractum de novo contrahi potest.
11. Circa sponsalia nihil immutatam novo jure.
12. Quis proprius sit Parochus vagabundorum & peregrinorum.

1. Inter ea, quæ in contrahendis matrimoniis in primis cavenda sunt, vel maximum quoque est vitium clandestinæ desponsationis, id est, matrimonii clam contracti, de quo in hoc Tit. agitur. Nam tametsi jure antiquo matrimonia clandestina, id est non præsentibus Parocho vel testibus, libero consensu contrahentium celebrata, rata ac vera essent, *c. 1. hoc tit. pro* ut etiam definit, Conc. Trident. *Sess. 24. c. 1. De reformat. matrim. in prin* quia consensus interpositus privatim contentus est, & solus facit matrimonium: tamen Ecclesia ob gravissima incommoda, quæ ex hujusmodi matrimoniis in Republica contingere solebant, ea semper detectata fuit, atque prohibuit, *can. non omnia & alia xxii q. 2. can. Aliter, can. Nestratei xxx. q. 5.*

Novissimè vero Conc. Trident. *d. loco*, cum animadverteret prohibitiones illas ob hominum inobedientiam jam non prodesse, & gravia peccata perpendere, quæ ex iisdem clandestinis conjugis ortum haberent, præsertim eorum, qui in statu damnationis permanent, dum, priore uxore, cum qua clam contraxerant, cum alia palam contraherent, cum ea quæ in perpetuo adulterio viverent, præcepit, ut in posterum, antequam matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis diebus festivis in Ecclesia inter Missarum solemnias publicè denuntietur, inter quos matrimonium sit contrahendum: quibus denuntiationibus factis, nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonii in facie Ecclesie procedatur; ubi Parochus, viro & muliere in-

terrogatis, & eorum mutuo consensu intellecto, dicat: *Ego vos in matrimonium conjungo. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*; vel aliis prout verbis, juxta receptum uniuscujusque provinciarum ritum. Quod si aliquando probabilis fuerit suspicio, matrimonium maliciosè impediri posse, si tot præcesserint denuntiationes, tunc vel una tantùm denuntiatio fiat, vel saltem Parocho & duobus vel tribus testibus præsentibus matrimonium celebretur, ac deinde ante illius consummationem denuntiationes in Ecclesia fiant, ut, si aliqua subsint impedimenta, facilius detegantur; nisi Ordinarius ipse expedire judicaverit, ut prædictæ denuntiationes remittantur; quod illius prudentiæ & judicio sancta Synodus relinquit.

3. Remitti que possunt per Episcopum, non solum ex causa in Concilio expressa, cum scilicet matrimonium maliciosè impediri potest, verum etiam ex aliis, justis tamen & arbitrio Episcopi ponderandis, de quibus *Zyp. Tit. desponsal. & matrim. n. 11.* ut si in festo tempus clausum, ut vocant, quo nuptiæ prohibentur; si aliàs timeatur, ne puella à parentibus vel tutoribus tradatur ignobili: si constitutus in articulo mortis velit contrahere cum concubina, ut legitimeret proles ex ea jam antè suscepta: si dives velit ducere pauperem, nobilis ignobilem, senex juvenem. *Piafec. p. 2. cap. 4. art. 4. num. 5.* post *Navar. in Manuali cap. 22. à n. 30.* & *Henriquez de matrim. cap. 5.* subjungens, his casibus, & similibus, quibus concedenda videretur denuntiationum omissio, securius esse pius examinare testes ad minus duos, qui deponant, scire se inter contrahentes nullum subesse impedimentum, ex *Geno in Praxi. c. 26. n. 4.*

4. Qui verò aliter, quàm præsentì Parocho, vel alio sacerdote, de ipsius Parochi seu Ordinarii (subaudi, vel Vicarii ejus generalis, juxta declarationem Cardd.) licentia, & duobus vel tribus testibus, matrimonium contrahere attentabunt, eos dicta Synodus ad sic contrahendum omninò inhabiles reddit, & hujusmodi contractus irritos & nullos esse decernit.

5. Ubi observandum, denuntiationes & celebrationem matrimonii in facie Ecclesiæ spectare dumtaxat ad solemnitatem; & propterea, si omittatur, non idè irritari matrimo-

nium, sed reddi clandestinum, modò cætera requisita serventur, ut patet ex verbis ipsius Decreti; licet puniri possint sic contrahentes, *Navar. in Manuali d. cap. 22. Piaf. d. loco n. 4.* Ac verò præsentia Parochi, vel alterius Sacerdotis de ejus vel Ordinarii licentia, & adhibito testium, spectant ad matrimonii quandam essentiam; & proinde si hæc desint, vel eorum aliquid, matrimonii contractus non solum clandestinus, sed & nullus irritusve erit, *uspatet ex versio. Qui aliter quàm præsentè Parocho &c.* Aded ut ulterius per Episcopum irritari non debeat, sed solà opus sit declaratione, esse nullum & irritum, *Piaf. d. loco num. 7. ex declarat. Cardd. quam refert.* Quinimò matrimonium taliter contractum aded est nullum, ut contrahentes possint, si velint, separari ab invicem, etiam non expectatâ sententiâ Judicis declaratoriâ, *Navar. de clandest. desponsat. Conf. 3. n. 2. & Confil. 5. num. 1.* nec ratificetur per subsequentem copulam, quia illa ratificatio cessat post Conc. Trid. ut antè diximus, & docet *Navar. de sponsal. Confil. 18. num. 3.* imò ne quidem in sponsalia de futuro resolvitur, *Navar. d. Conf. 3. n. 3.* nisi esset contractum inter impuberes, vel unum puberem & alium impuberem, *juxta c. 1. de sponsal. impub. in 6. Piaf. d. loco n. 9.*

6. Observa tamen prædicta obtinere in locis, ubi hoc decretum Conc. Trid. promulgatum est; nam spectat tantùm ad ea matrimonia, quæ post publicationem ejus contracta sunt, adeoque post triginta dies, à die primæ publicationis in parochia factæ numerandos, ut colligitur ex *fine d. cap. 1. Conc. Trid.* & quidem post Kalend. Maii ann. 1564. *juxta Bullam Pii IV.*

7. Parochus autem proprius, quem Conc. requirit, est Parochus seu sacerdos, cui principaliter incumbit cura animarum in loco, ubi contracturi domicilium fixum habent, sive vir, sive mulier. Quod addo, quia sufficit præsentia Parochi seu habitationis vel mulieris, dum in ejus Parochia contrahitur, vel viri, quando in hujus Parochia celebratur matrimonium: quia solum requirit præsentiam Parochi absolutè, non autem utriusque conjugis, & ita declarasse Sacram Congregationem testatur *Navar. de clandest. desponsat. Conf. 4. n. 2.* Hinc licet Parochus sponsæ non possit eidem

adistere in parochia sponsi, valeret nihilominus matrimonium, si contra fieret, quia verè Parochus est alterius.

Proprii item Parochi nomine venit quilibet Sacerdos, deputatus ab ipso Parocho: & satisfit Conc. si coram illo contrahatur, etiam si generaliter tantum ipse fuerit commissum exercitium Sacramentorum: imò si verbaliter tantum. *Piasc. d. loco n. 13. & 14. ex Navar. quem citat.*

8. Non requiritur autem Parochi approbatio: nam ipso quoque contradicente contractum matrimonium valet, dummodò ad celebrationem ejus verè & formaliter ab ipsis contrahentibus adhibitus sit, seu adhibeatur, tanquam testis, vel adhiberetur esse appareat, licet ex alia causa invitatus venerit, etiam confabulationis causà, vel invitatus & per vim compulsus præsens fuerit: licet etiam Ordinarius illi inhiibuerit, ne tales vel tales matrimonio jungeret, *ex declarat. Cardd. Gonzal. ad Reg. viii. Cancell. Gloss. 48. num. 35. Gutierrez de matrim. cap. 69.* Neque enim voluntas Parochi aut consensus requiritur, sicut nec aliorum testium, sed tantum adhibetur tanquam testis magnæ auctoritatis, *Piasc. d. loco num. 17.* Alioquin si fuerit tortuò præsens, & de eo contrahentes nihil cogitaverint, vel cogitent, aut licet cogitaverint cogitentur, non tamen ipsum in testem adhibuerint vel adhibeant, contractus erit clandestinus & nullus. Quemadmodum & si fuerit præsens, nec tamen quidquam viderit vel audiverit eorum, quæ gerantur, nisi affectasset non intelligere, *ex declarat. Cardd.*

9. Præterea necesse non est, ut Parochus sit actu presbyter, sed sufficit quòd sit verè Parochus, habens titulum & jus Parochi, licet primà tantum tonsurà insignitus sit, *ut colligitur ex verbis generalibus d. Conc.* Quamvis aliud dicendum sit de substituto à Parocho, quem Sacerdotem esse oportere constat ex verbis Conc. ibi, *vel alio sacerdote.* Idque convenientius fore, nempe ut Parochus non actu Sacerdos deleget alicui Sacerdoti vices suas, ut is inter sit matrimonio contrahendo, respondit Sacra Congregatio, *Piasc. d. loco num. 15.*

10. Porro licet matrimonium ex defectu Parochi vel testium (quos sufficit esse vel patrem

vel matrem sponsi sponsæve, vel alios quoscumque, sive consanguineos, sive extraneos sive viros, sive feminas, ex quo Conc. generaliter & indistinctè de testibus loquitur *Covar. 2. de sponsal. cap. 8. §. 12. n. 8.*) sit nullum, ita ut nequidem sponsalorum inducat obligationem, & qui sic contraxit possit etiam cum consanguinea vel affine sponsæ contrahere, si modò non fuerit secuta copula, nec aliud adfuerit impedimentum, *juxta declar. Cardd.* tamen possunt, qui sic clandestinè & proinde nulliter contraxerunt, licet veniant graviter puniendi, iterum servata forma decreti Conc. etiam sine dispensatione contrahere, novo præstito consensu: quia per decretum illud solum redduntur inhabiles ad sic contrahendum, id est, clandestinè, *ut patet ex decreti verbis.*

Dixi, novo præstito consensu; quia is planè necessarius est: sicut & quando propter alios defectus matrimonium ab initio est nullum, *Navar. de sponsal. Conf. 9. n. 4. & Conf. 12. num. 3.* Unde & stylus Curiae servat, ut in concedendis dispensationibus super matrimonio contracto stante impedimento impediante & dirimente, semper addatur clausula, *de novo præstito consensu Navar. d. Conf. 6. Piasc. d. loco num. 10.* ubi subjungit, ubi impedimentum fuerit occultum, posse sponfos privatim tantum sibi mutuo præstare consensum, absque Parochi vel testium præsencia, prout sufficere declaravit Pius V. referente etiam Navar. *in Manuali e. 22. n. 7.* Idem tradit latè Sanchez *de matrim. lib. 2. disp. 37. à nu. 3.* dicens, Conc. Trid. nunquam comprehendisse hunc casum, cum loquatur de clandestinis matrimoniis: hoc autem matrimonium cum fuerit coram Parocho & testibus contractum, licet nulliter, propter occultum impedimentum, nunquam fuit clandestinum, nec ea de causa ab Ecclesia prohibitum, nec per Conc. Trid. irritatum; imò Ecclesia putavit esse validum.

11. Cæterum sponsalia de futuro clandestina dictum Conc. non irritavit, nec quidquam circa ea immutavit, sed reliquit in terminis Juris communis: præterquam quòd per copulam supervenientem non amplius, ut antè, transeant in matrimonium, *prout sapium respondit Congregatio Cardd. Gutierrez de matrim. e. 5. Sanchez l. 3. disp. 40. num. 6. & 7. Riccius in Praxi Decif.*

234. Et ideo valent sponsalia de futuro contracta, non servatis prædictis solemnitatibus, Navar. de sponsal. Conf. 5. n. 2.

11. Denique quantum ad vagabundos attinet, qui nullam certam sedem habent, contrahere tales possunt coram Parocho oppidi vel loci, in quo fuerint, quia is illorum est Parochus, prout declaravit Eugenius Pont. referente Cacerano in V. Absolutio. Alia est ratio peregrinorum, alienigenarum, in loco aliquo ad certum tempus commorantium; nam istos oportere contrahere coram Parocho, in cujus parochia habitant, declaravit Sacra Congregatio. Ideoque si qui, ne impediantur à suo Parocho, se dolose conferant in aliam civitatem, animo revertendi, postquam matrimonium inibi contraxerint, non erit validum matrimonium, Navar. lib. 4. Conf. 11. 3. Conf. 2.

TITULUS IV.

De sponsa duorum.

1. Non licet bina sponsalia contrahere.
2. Contrahens cum una de futuro, cum alia de presenti, hujus adharebit.
3. Vxor non certificata de morte viri contrahere non potest.
4. Viro reverso ad eundem reverti cogitur.
5. Contrahit quis cum alia valide, moriua uxore, quam credebat vivam.

1. Contingere potest, ut quis contrahat successivè sponsalia cum diversis, & dubitari, quænam prævaleant. Dicendum igitur non licere ei, qui sponsalia contraxerit cum una; postea contrahere cum alia, quia fides promissa uni servanda est, c. 1. h. e.

2. Quod si tamen quis, contractis sponsalibus de futuro cum una, postea cum alia contrahat sponsalia de presenti, quamvis hoc agendo peccet graviter, nihilominus adharetere debet posteriori, cum qua contraxit de presenti, d. cap. 1. quia, ut antè diximus, sponsalia de futuro, dummodò non fuerit secuta copula, spectato jure antiquo, per sponsalia de

præsenti, etiam secuta copula tanquam per fortius vinculum, dissolvuntur, nisi fuerint jumento confirmata. Sin autem cum utraque contraxerit per verba de præsenti, ei adharetere debet, & habere uxorem, cum qua priùs contraxerit, licet cum secunda, & non cum priori, con-
sueverit, c. 3. e. ult. h. e. quia vinculum prioris matrimonii est indissolubile, ac proinde eo durante non potest alter conjugum jungi alteri, c. Gaudemus inf. de divorciis. Idque obinet, licet matrimonium primum inutile sit propter metum vel exfectionem, can. Si qua xxxii q. 7. aut sterilitatem, can. Tantum eod. q. aut diuturnam absentiam conjugis, cap. 2. inf. de secundis nupt. Concil. Trid. Sess. 24. can. 5.

3. Unde uxor non certificata de morte viri, juvenili ætate & fragilitate carnis non obstante, contrahere nequit, licet facta diligenter inquisitione ignoret, quid sit de marito, qui longiori tempore absuit, c. In præsentia 19. sup. de sponsalib. Quod non minus in viris observandum statuitur absentibus uxoribus d. e. 2. de secundis nupt. Si verò aliquis vel aliqua dubitet adhuc de morte absentis conjugis, & fortè contraxerit, reddere debitum postulanti, non verò exigere debet, d. e. 2.

4. Cæterum quocumque tempore & casu conjux absens redierit: aut superstitem esse constiterit, quia secundum matrimonium fuit nullum, non obstante bona fide alterius, relictis adulterinis complexibus, ad priorem conjugem revertatur, d. cap. 2. in fine nec ullo modo liceat tali potere vel reddere debitum secundæ uxori vel marito; imò potius sententiam excommunicationis sustineat, juxta c. Inquisitioni inf. de sent. excommunicat. adeò ut ne quidem cum illa manere possit, can. Si virgo xxxiv. q. 2.

5. Nec obstat, c. Perlatum 8. inf. Qui filii sine legitimi, ubi definitur, legitimos fuisse filios secundi conjugii vivente priore marito: quia causa fuit, quòd divorcium à priori marito & transitus ad secundas nuptias facta fuerint per judicium Ecclesiæ.

Postremò si quis credens uxorem suam esse vivam, cum sit mortua, ineat matrimonium cum alia, validum erit, modò hac conditione ineat, Contraho tecum si possim, vel in quantum possum, etiamsi existimet se